

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 426/09-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. decembra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. O. M., S., vo veci porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Okresným súdom Humenné pod sp. zn. 19 P 188/2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. O. M. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. novembra 2009 doručená sťažnosť JUDr. O. M., S. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 47 ods. 2 a 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom Okresným súdom Humenné (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 19 P 188/2007. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 27. novembra 2009.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je účastníkom konania vo veci úpravy práv a povinností k mal. A. M. vedeného okresným súdom pod sp. zn. 19 P 188/2007. Vec bola

pôvodne vedená Okresným súdom Kežmarok, ktorý sťažovateľovi v dôsledku jeho úplnej hluchoty ustanovil opatrovníka – advokáta JUDr. P. Sťažovateľ s tým súhlasil, lebo uvedený advokát ho obhajoval aj v jeho trestnej veci. JUDr. P. sa však písomným podaním adresovaným Okresnému súdu Kežmarok opatrovníctva vzdal. Následne bola vec prikázaná okresnému súdu. Okresný súd Kežmarok o odvolaní JUDr. P. z funkcie opatrovníka nerozhodol. Po prikázaní veci okresný súd konal v roku 2007 bez toho, aby včas rozhodol o odvolaní JUDr. P., resp. o ustanovení nového opatrovníka. Za tohto stavu vydal okresný súd predbežné opatrenie, ktoré nebolo sťažovateľovi, ale ani JUDr. P. doručené. Nebolo doručené ani neskôr údajne ustanovenej opatrovníčke advokátke JUDr. Š. Okresný súd vraj 27. júna 2007 rozhodol o odvolaní JUDr. P., avšak ani toto rozhodnutie nebolo sťažovateľovi nikdy doručené. Rovnako toho istého dňa okresný súd údajne ustanovil sťažovateľovi za opatrovníčku JUDr. Š. Je zrejmé, že v tom čase ešte uznesenie o odvolaní JUDr. P. nemohlo byť právoplatné. Sťažovateľovi nie je známe, či o odvolaní JUDr. P. a ustanovení JUDr. Š. sa rozhodlo súčasne jedným uznesením či dvoma, lebo tieto rozhodnutia mu doručené neboli. Dňa 27. júna 2007 okresný súd údajne rozhodol aj vo veci predbežného opatrenia, ktoré takisto nebolo sťažovateľovi, ale ani jeho opatrovníkom doručené. Navyše v tom čase ani JUDr. P., ale ani JUDr. Š. nebolo možné považovať za opatrovníkov sťažovateľa. JUDr. P. totiž od opatrovníctva odstúpil a JUDr. Š. pred nadobudnutím právoplatnosti uznesenia o odvolaní JUDr. P. nemohla mať postavenie opatrovníčky. Ak podľa názoru okresného súdu bolo u sťažovateľa pre sluchovú poruchu nutné opatrovníctvo v osobe advokáta, potom došlo k porušeniu jeho práva na právnu pomoc. Dňa 27. júna 2007 totiž sťažovateľ evidentne žiadneho opatrovníka v súlade so zákonom nemal. Ako to vyplýva z listov JUDr. Š. z 31. augusta 2007 a 27. septembra 2007, uznesenie o predbežnom opatrení jej nebolo doručené. Preto sa predbežné opatrenie nikdy nemohlo stať právoplatným. Napriek tomu však okresný súd vyznačil právoplatnosť a sťažovateľ nemal a nemá ani dnes možnosť podať proti nemu odvolanie. Uznesenie o predbežnom opatrení, ktorým bol maloletý syn sťažovateľa zverený do starostlivosti matky a sťažovateľ bol zaviazaný na platenie výživného, bolo teda urobené v rozpore s čl. 47 ods. 2 ústavy. Na druhej strane je však diskutabilné, či postup okresného súdu vo veci ustanovenia opatrovníka bol v súlade so zákonom a s čl. 48 ods. 2 ústavy. Sťažovateľ poukazuje v tejto súvislosti na skutočnosť, že je síce obojstranne úplne hluchý, ale dokáže

dokonale hovoriť. Takúto situáciu Občiansky súdny poriadok nepredpokladá, pretože nejde o postulačnú vadu. Sťažovateľ má známe miesto pobytu a netrpí ani duševnou poruchou. Za tohto stavu mu teda opatrovník nemal byť ustanovený. Každý účastník súdneho konania, a to aj vo veciach predbežného opatrenia, má právo vyjadriť sa k dôkazom a rozhodnutiam vo veci samej. Nedoručenie rozhodnutia vo veci predbežného opatrenia sťažovateľovi, ktorý k 27. júnu 2007 nemal zákonným spôsobom ustanoveného opatrovníka, hoci to súd považoval za potrebné, je porušením základného práva sťažovateľa na právnu pomoc. Navyše, ak opatrovník vôbec nemal byť, resp. vôbec nebol ustanovený v súlade so zákonom, potom bolo porušené aj právo sťažovateľa vyjadriť sa ku všetkým dôkazom a môcť konať ako účastník konania. Sťažovateľ sa pred podaním sťažnosti opakovane márne domáhal doručenia uznesenia o predbežnom opatrení z 27. júna 2007. Napokon ho dostal v roku 2009 iba v kópii s vyznačenou právoplatnosťou. Sťažovateľ sa dostal aj do nerovného postavenia v porovnaní s matkou maloletého dieťaťa, lebo tejto, resp. jej právnomu zástupcovi, okresný súd svoje rozhodnutie doručil.

Sťažovateľ navrhuje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 19 P 188/2007 s tým, aby uznesenie z 27. júna 2007 bolo zrušené a vec vrátená na ďalšie konanie. Požaduje tiež priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 15 000 €. V rámci požiadavky na ustanovenie právneho zástupcu ústavným súdom navrhuje, aby trovy právneho zastúpenia uhradil ústavný súd s tým, že okresný súd bude povinný tieto výdavky štátu nahradiť.

Z prípisu JUDr. P. zo 14. marca 2006 adresovaného Okresnému súdu Kežmarok vyplýva, že uznesením z 25. novembra 2005 bol bez svojho súhlasu ustanovený za opatrovníka mal. A. M. Vzhľadom na to, že v tom čase ešte obhajoval sťažovateľa, ustanovenie za opatrovníka nekomentoval. Keďže došlo k zmene situácie a sťažovateľ nesúhlasil, aby ho JUDr. P. ďalej obhajoval, a ani JUDr. P. nechcel ďalej zastupovať syna sťažovateľa v súdnom konaní o úpravu rodičovských práv a povinností, požiadal, aby sa toto oznámenie vzalo na vedomie a mal. dieťaťu bol ustanovený iný opatrovník.

Z listu JUDr. Š. z 27. septembra 2007 adresovaného sťažovateľovi vyplýva inter alia, že po ustanovení za opatrovníčku sťažovateľa nahliadla 18. septembra 2007 do súdneho spisu a zistila, že bolo vydané predbežné opatrenie o zverení maloletého dieťaťa do osobnej starostlivosti matky a o určení výživného pre sťažovateľa vo výške 681 Sk. Toto uznesenie jej nebolo doručené, takže ani nemohla podať proti nemu odvolanie.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Podstatou sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, podľa ktorého 27. júna 2007 mal okresný súd vydať pod sp. zn. 19 P 188/2007 predbežné opatrenie, ktoré však nebolo sťažovateľovi, ale ani JUDr. P. či JUDr. Š. ako do úvahy prichádzajúcim opatrovníkom sťažovateľa doručené, no napriek tomu okresný súd považuje uznesenie o predbežnom opatrení za právoplatné. Navyše, podľa názoru sťažovateľa vôbec nebolo namieste ustanoviť mu opatrovníka.

Na rozhodnutie o podanej sťažnosti nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako to vyplýva z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, ak o ochrane týchto základných práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

Ústavný súd považuje za potrebné poznamenať, že na základe tvrdení sťažovateľa prichádza do úvahy, aby podal proti predbežnému opatreniu odvolanie. Ak je totiž pravdou, že predbežné opatrenie nebolo ani jemu, ale ani opatrovníkovi doručené, potom nemohlo ani nadobudnúť právoplatnosť a zákonná lehota na podanie odvolania nemohla ani začať plynúť. Právo účastníka konania na podanie odvolania nemožno zmarit' tým, že všeobecný súd vyznačí právoplatnosť rozhodnutia, ktoré v skutočnosti právoplatné nie je. Dokonca aj v prípade, že predbežné opatrenie bolo opatrovníkovi doručené, prichádza do úvahy, aby sťažovateľ podal proti nemu odvolanie, pretože namieta, že zákonné podmienky na ustanovenie opatrovníka neboli v jeho prípade splnené. Teda vlastne tvrdí, že predbežné opatrenie nebolo dosiaľ doručené legitimovanej osobe. Preto ani v tejto alternatíve by odvolacia lehota dosiaľ nezačala plynúť.

Berúc do úvahy už uvedené skutočnosti právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa má príslušný krajský súd v odvolacom konaní. Tým je zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. decembra 2009